

**ERASMUS + PROJEKAT
585833-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP
LANDS
SLEDEĆA DESTINACIJA BALKAN:
RAZVOJ AGROTURIZMA**

Užice, 15.10.2020. godine

- **Ključna aktivnost:** Saradnja za inovativnost i razmenu dobre prakse
- **Aktivnost 2:** Izgradnja kapaciteta u visokom obrazovanju
- **Vrsta:** Zajednički projekat – Regionalna pokrivenost

- **Prioritet/teme:** Ojačavanje veza između visokoškolskih institucija i šireg ekonomskog i socijalnog okruženja, sa fokusom na razvoju i unapređenju agroturizma na zapadnom Balkanu

- **Trajanje projekta:** 15.10.2017.-14.02.2021.

PARTNERI NA PROJEKTU:

Visoka poljoprivredno-prehrambena škola strukovnih studija	VPPŠ	Prokuplje	Srbija
Visoka poslovno-tehnička škola strukovnih studija	BTC	Užice	Srbija
Visoka turistička škola strukovnih studija	COT	Beograd	Srbija
Zapadno balkanski institut	WEBIN	Beograd	Srbija
Regionalna razvojna agencija Zlatibor	RDAZ	Užice	Srbija
Regionalna razvojna agencija Jug	RDAS	Niš	Srbija
Univerzitet u Banja Luci	UNIBL	Banja Luka	Bosna i Hercegovina
Univerzitet u Sarajevu	UNSA	Sarajevo	Bosna i Hercegovina
Univerzitet Džemal Bjedić u Mostaru	UNMO	Mostar	Bosna i Hercegovina
Sarajevska regionalna razvojna agencija	SERDA	Sarajevo	Bosna i ercegovina
Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu	REDAH	Mostar	Bosna i Hercegovina
Univerzitet Primorska	UP FTŠ	Koper	Slovenija
Translivanijski univerzitet u Brašovu	UTB	Brašov	Rumunija
Slovački poljoprivredni univerzitet u Nitri	SUA	Nitra	Slovačka
Poljoprivredni univerzitet u Atini	AUA	Atina	Grčka

CILJEVI PROJEKTA

- **Opšti cilj:** Izgraditi kapacitete u visokom obrazovanju tako da ono ima aktivnu ulogu u razvoju društva koje stremi poboljšanju kvaliteta života u ruralnim oblastima kroz diverzifikaciju ruralne ekonomije
- **Posebni ciljevi:**
 - Kreirati i akreditovati niz profesionalnih kurseva iz oblasti agroturizma
 - Ojačati nastavne i pedagoške veštine akademskog osoblja kako bi mogli da obuče edukatore u oblasti agroturizma i ruralne ekonomije kroz upotrebu informaciono-komunikacionih tehnologija
 - Poboljšati sposobnosti i kompetencije (uključujući i informaciono-komunikacione tehnologije) edukatora iz oblasti turizma

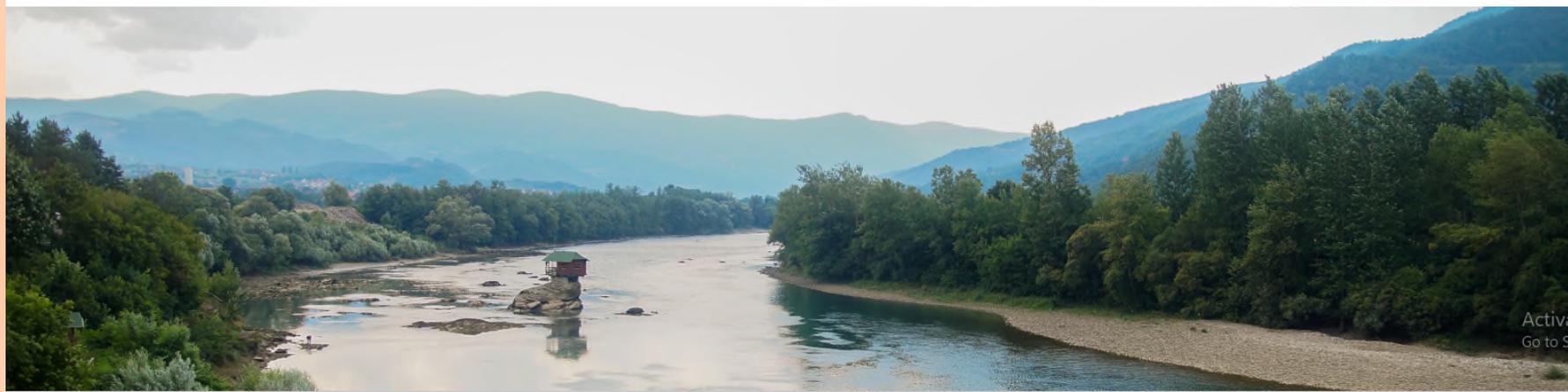

MAPIRANJE RAZVOJNIH POTENCIJALA AGROTURIZMA U SRBIJI I BOSNI I HERCEGOVINI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mapiranje razvojnih potencijala agroturizma u Srbiji i Bosni i Hercegovini

Activa
Go to S

predstava o njihovim aktivnostima, strateškim planovima što veoma često dovodi do različitih pristupa sličnim aktivnostima i potpunoj nepovezanosti u njihovoj realizaciji. Nedostatak saradnje između karika u lancu javnog poslovnog i civilnog sektora prisutna je upravo iz razloga što je agroturizam kao poseban oblik turizma utopljen u opću pravnu regulativu i nije prepoznat kao specijalni tip turističke djelatnosti. Čak i u pojedinim EU zemljama i politici ruralnog razvoja, ova oblast se tretira isključivo kao vid diverzifikacije u poljoprivredi i ruralnom razvoju a ne kao dio turizma kao privredne djelatnosti. U tom pogledu nedorečena podjela nadležnosti između ministarstva poljoprivrede i ministarstva trgovine u ovoj oblasti - ko propisuje pravila i ko daje podršku uvjetovala, je da se ova djelatnost razvija spontano a ne planski ("turizam nam se događa"). U narednom periodu je neophodno učiniti efikasniju povezanost svih učesnika u sektoru agroturizma, čime bi se postigli višestruki efekti njihovog zajedničkog rada.

Prioritet drugog nivoa predstavlja postojanje jasnih i jednostavnih procedura za registraciju i kategorizaciju objekata (P2). Treba napomenuti da je ovaj problem nešto izraženiji u BiH u odnosu na Srbiju, što je već i spomenuto u prethodnom djelu teksta, a što donekle možemo

tumačiti drugačijom procedurom u registraciji, imajući u vidu različitu organiziranost države i resorne institucije koje se bave tim poslovima. Ovdje svakako treba istaći i činjenicu da postoje nje jednostavnijih procedura ne podrazumijeva nužno njihovo novo kreiranje ili prilagođavanje. U cilju olakšavanja procedura registracija značajno bi bilo da se svi novi zakonski akti ili pak izmjene postojećih, dodatno pojašne zainteresiranim grupama, kroz vrstu interaktivnih radionica ili pak okruglih stolova na tu temu.

Treći nivo, čine više međusobno isprepletanih prioriteta, među kojima prva dva (P3.1 – P3.2) koji nedvosmisleno ukazuju na to da je relativno mali broj mladih ljudi uključen u bavljenje agroturizmom. Ova konstatacija se može dovesti u vezu sa prethodno iznesenom činjenicom nedostatka ciljanih instrumenata podrške za osnivanje biznisa u oblasti agroturizma, odnosno većih sredstava podrške za diverzifikaciju djelatnosti u ruralnim područjima. Posljednjih godina i u RS i BiH sve više je prisutan trend smanjenog interesiranja mladih za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom. Bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom svakako nije visoko na listi prioriteta mladih, ni kod nas pa ni u svijetu. Bavljenje agroturizmom kao dopunskom (ili u pojedinim slučajevima i osnovnom) djelatnošću doprinosi diverzifikaciji, kojoj

Tabela 2. Grupisanje prioriteta za dalji razvoj agroturizma

P 1.1	nedostatak finansijskih sredstava
P 1.2 P 1.3 P 1.4	nedovoljna podrška nadležnih institucija, nedovoljna saradnja svih aktera, loša prilazna infrastruktura (lokalni putevi, signalizacija, umreženost u navigaciji),
P 2	odsustvo jasnih i jednostavnih procedura za registraciju i kategorizaciju objekata,
P 3.1 P 3.2	nedovoljno interesovanje poduzetnika (pogotovo mladih), nedostatak vremena i znanja pružaoca usluga za menadžerski dio posla
P 3.3 P 3.4 P 3.5	neadekvatne promotivne aktivnosti na lokalnom i međunarodnom tržištu, slabo angažiranje lokalnih turističkih agencija, neadekvatna definiranost turističke ponude (paket aranžmana) njihove cijene i sadržaja

Vidikovac Banjska stijena na Tari – nalazi se 6 km od Mitrovca i predstavlja najpopularniji vidikovac na Tari. Naziv vidikovca Banjska stijena, potiče od naziva Banjskog vrela koji izbija u podnožju vidikovca. Vrelo je bilo kraškog porijekla sa temperaturom vode od 4 stepena celzijusa. Vidikovac se nalazi na nadmorskoj visini oko 1065 m i sa njega se pruža lijep pogled na vještačko jezero Perućac, kanjon rijeke Drine i područje Osata u BiH (autor fotografije: Ljiljana Đuričić).

Meandri Uvca – specijalni rezervat prirode Uvac je zaštićeno prirodno dobro od izuzetnog značaja i predstavlja jednu od najimpresivnijih prirodnih ljepota Srbije. Nalazi se u jugozapadnoj Srbiji, između planine Zlatar i Javor, na teritoriji opština Nova Varoš i Sjenica. Uvačko jezero, jedno od 3 zlatarska jezera koja su sagrađena na rijeci Uvac, leži na nadmorskoj visini od 985 m i izdvaja se po ljepoti atraktivnih uklještenih meandara, na koje se najljepši pogled pruža sa vidikovaca Moltva, Veliki vrh i Lopiže. Ljubitelji prirode ovdje mogu promatrati i Bjeloglavog supa, vrstu lešinara koja je bila pred izumiranjem, ali je zahvaljujući aktivnostima Specijalnog rezervata Uvac kolonija obnovljena i sada je najveća u Evropi (autor fotografije: Turistička organizacija Zlatar).

III. Smeštajni kapaciteti

Smještajni kapaciteti, prema stavovima ispitanika nisu segment koji predstavlja značajniji potencijal turističke ponude ni u RS ni u BiH. Čak 50% ispitanika u RS je ovoj karakteristici dalo ocjenu 3 i manje, dok je u BiH to slučaj sa 34,7% ispitanika. Ispitanici u BiH pozitivnije ocjenjuju ovu karakteristiku turističke ponude, što svakako otvara prostora za dalju analizu. U narednom periodu bi bilo od posebnog interesa napraviti dodatnu analizu, na pilot domaćinstvima u RS i BiH sa ciljem da se detaljnije utvrdi šta je to što se može smatrati prednostima kod smještajnih kapaciteta (22,2 – 23,6%), a na čemu se treba raditi u narednom periodu kako bi se stanje smještajnih kapaciteta popravilo, odnosno unapredilo. Pitanje realne ocjene smještajnih kapaciteta je neophodno sagledati i sa drugih aspekata (minimum higijenskih uvjeta i opremljenosti u skladu sa pravilima kategorizacije) kako bi se dobila realnija slika.

Todorović i Bjeljac (2009), navode da su minimalni zahtjevi za početak bavljenja turizmom u seoskim sredinama u Srbiji: kuća (zgrada koja se iznajmljuje) je u selu, ima redovno snabdjevanje električnom energijom, ima osigurano odgovarajuće kupatilo, najmanje jedna jednokrevetna soba (najčešće sa mogućnošću dodatnih ležajeva) sa vlastitim ulazom i do objekta se stiže putem zadovoljavajućeg kvaliteta. Isti autori, navode da se broj domaćinstava u Srbiji, koje mogu da pružaju usluge u agroturizmu povećava iz godine u godinu, kao i da se nivo usluga u takvim objektima povećava. Gosti i domaćin imaju odvojene objekte ili pak odvojene ulaze. Najčešće postoji po jedno kupatilo na dvije sobe, ali povećava se i broj objekata koji su „de luxe“ opremljeni u smislu da svaka soba ima svoje kupatilo. Mnoge kuće, također posjeduju i bazene za plivanje i „jacuzzi“ kade, satelitski program i pristup internetu.

Etno selo Tarabića kolibe – nalazi se u selu Kremna, poznatom po prorocima Mitru i Milošu Tarabiću. Ima 12 etno kuća sa 60 ležaja apartmanskog tipa, etno restoran sa 100 mesta za sjedenje, galeriju pokućstva starih srpskih kuća sa ovog prostora, igralište za mali fudbal, košarku, odbojku i bazen za kupanje (autor fotografije: Ljiljana Đuričić)

ANALIZA POTREBA ZA EDUKACIJOM U AGROTURIZMU U SRBIJI/BOSNI I HERCEGOVINI

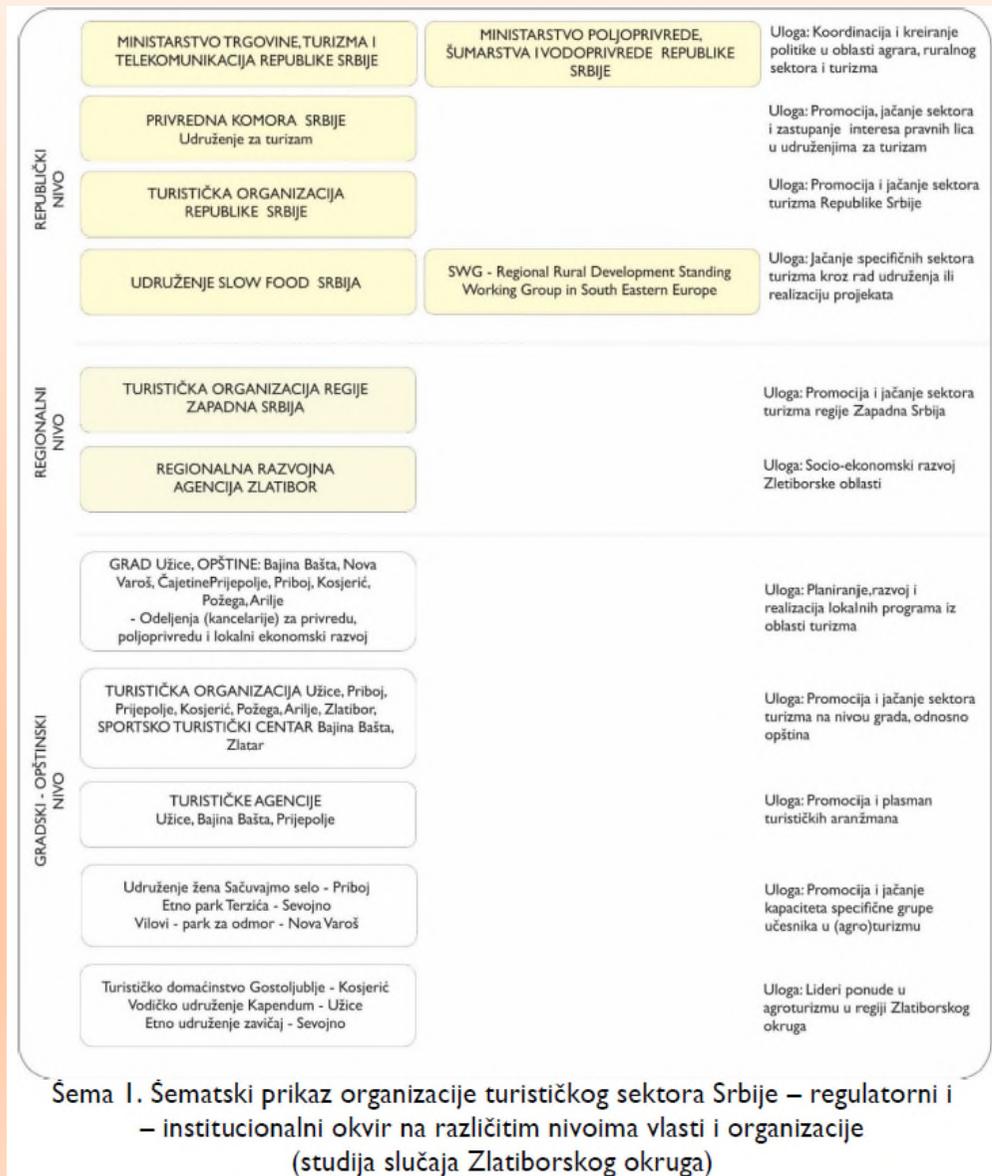
4.1. Потребе за обукама

Анализа значаја улоге појединих учесника за развој агротуризма у Србији и Босни и Херцеговини, на основу ставовоа испитаника показује да је улога домаћинства која се баве агротуризмом најважнија за његов даљи развој. У обе државе испитаници у преко 60% случајева, значај домаћинства оцењују оценом 4 или 5 на скали од 1 до 5. Испитаници у Србији (графикон 1), са преко 40% оцењују овај допринос са највећом оценом, за разлику од испитаника у БиХ (графикон 2), где је тај проценат нешто нижи (26,4%). Према последњим промотивним активностима туристичке организације (*Каталог сеоских домаћинства Србије, 2018*), преко 220 домаћинства широм РС пружа различите садржаје туристима. Истовремено раде се и различити програми, који за циљ имају директну едукацију пољопривредних произвођача и носилаца руралног развоја (http://www.arrsm.rs/turizam/brosura_rrazvoj_i_rturziam.pdf).

Љутић (2013) је радећи анкетаирања са око 30 породица у 3 регије Босне и Херцеговине (Мостар - Херцеговина, Горажде - Подрински регион и Влашић - регион централне Босне) доашо до података о недовољној обучености домаћинства или лица која се баве или учествују у руралном туризму.

ANALIZA UČESNIKA AGROTURIZMA U SRBIJI I BOSNI I HERCEGOVINI

OSNOVNE PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE INFRASTRUKTURE I POBOLJŠANJE KVALITETA U SEKTORU AGROTURIZMA U BIH I SRBIJI

III) PREPORUKE ZA NEPOSREDNE PRUŽAOCE USLUGA U AGROTURIZMU

Preporuka 10: Raditi na definisanju strukture zaposlenih u različitim institucijama (institucija/organizacija/domaćinstva) koja će stvoriti preduslove da se određena osoba posveti („bavi intenzivnije, ili samo“) praćenju tražnje na tržištu, implementaciji strategije i unapređenju strukture i nivoa kvaliteta usluga, kao i razvojem programa aktivnosti od značaja za agroturizam.

NALAZ: Većina institucija/organizacija/domaćinstava nema obučenu osobu zaduženu posebno za pripremu i realizaciju strategije agroturizma

KURSEVI

- 1. Animacije u agroturizmu – dr Radmila Novaković Kostić,
 - 2. Ekološki aspekti poslovanja nosilaca ponude u održivom agroturizmu – dr Snežana Aksentijević i dr Vesna Marjanović,
 - 3. Nematerijalna kulturna baština u funkciji agroturizma– dr Radmila Novaković Kostić,
 - 4. Upravljanje finansijama u agroturizmu – mr Biljana Đuričić,
 - 5. Organizacija događaja u agroturizmu i promovisanje lokalnih manifestacija– dr Radmila Novaković Kostić,
 - 6. Pravna regulativa u poslovanju seoskih turističkih domaćinstava – dr Radomir Stojanović,
 - 7. Savremene tehnike promocije i prodaje u agroturizmu – dr Radomir Stojanović, dr Sandra Stojadinović Jovanović, mr Slobodanka Marković, Ivana Marinković,
 - 8. Usluge ishrane i pića kao segment ponude u agroturizmu– dr Radomir Stojanović,
 - 9. Razvoj lanca vrednosti u agroturizmu – Snežana Milisavljević i Vladislav Petković
- Svi kursevi su dostupni na mudl platformi:
- <http://vpts.edu.rs/moodle/course/index.php?categoryid=8>

NASTAVAK JAVNOG POZIVA ZA UČEŠĆE U OBUKAMA U OBLASTI AGROTURIZMA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**Регионална развојна агенција Златибор и
Академија струковних студија Западна Србија
Одсек Ужице
расписују**

**ЈАВНИ ПОЗИВ
за учешће у обукама из области агротуризма**

Програм обука из области агротуризма се реализује у оквиру Ерасмус плус пројекта 585833-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-SBHE-IP LANDS: "Следећа дестинација Балкан: развој агротуризма". Пројекат има за циљ изградњу капацитета у високом образовању, тако да оно има активну улогу у развоју друштва које стреми побољшању квалитета живота у руралним областима кроз диверзификацију руралне економије.

Један од посебних циљева јесте креирање, сертификација и реализација професионалних обука из области агротуризма постојећим актерима у овој области као и потенцијалним предузетницима.

Циљна група обука су активни учесници у агротуризму (чланови сеоских туристичких домаћинстава, пољопривредних газдинстава, стручних лица из области пољопривреде и туризма, удружења из области туризма и пољопривредних удружења, еколошких друштава, туристичких организација...) као и будући предузетници у овој области.

Место одржавања обука: Обуке ће се реализовати у просторијама Академије струковних студија Западна Србија, Одсек Ужице (Трг Светог Саве 34), али према исказаним потребама заинтересованих полазника, обуке се могу реализовати и у другим објектима.

Минимални број полазника по курсу је десет. Уколико је број пријављених мањи, организатор задржава право измене термина реализације.

- Više o projektu:
- <http://www.landsproject.net/>
- <http://vpts.edu.rs/lands/>

